

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК [342.25:[339.94:341]](477)

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.2.12>**Н. В. Рудік**аспірант кафедри державного будівництва
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті всебічно досліджується транскордонне співробітництво (ТКС) як дієвий правовий інструмент регіонального розвитку України в умовах євроінтеграції, децентралізації та післявоєнної трансформації. Автор наголошує, що транскордонна взаємодія сприяє активізації міжнародних зв'язків, підвищенню інвестиційної привабливості, розвитку прикордонної інфраструктури, посиленню інституційної спроможності територіальних громад і зміцненню міжрегіонального партнерства. Враховуючи, що 19 регіонів України є прикордонними, ТКС відіграє ключову роль у просуванні національних інтересів та інтеграції держави до європейського правового простору.

Особливу увагу приділено аналізу нормативно-правового забезпечення транскордонної співпраці, насамперед Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України». Деталізовано класифікацію форм співробітництва: міжтериторіальне, транскордонне, транснаціональне – з визначенням їхніх характеристик, правових засад та географічних меж. Розглянуто практичні моделі ТКС, серед яких: прямі контакти між громадами, договірні форми взаємодії, створення єврорегіонів та участь у програмах транскордонного співробітництва Європейського Союзу. Автор підкреслює, що війна в Україні стала каталізатором зміни пріоритетів транскордонної політики — від економічної співпраці до поглиблення взаємодії у сферах безпеки, енергетики, охорони довкілля та відновлення критичної інфраструктури.

У статті критично оцінено актуальні виклики у сфері ТКС: недосконалість законодавства, фрагментарність управлінських рішень, нерівномірність розвитку прикордонних регіонів, обмежений доступ до іноземної фінансової допомоги та недостатня поінформованість громад. Наголошено на потребі уніфікації нормативних підходів, системному залученні місцевих органів влади до міжнародних ініціатив, розвитку спільного планування та вдосконаленні інституційних механізмів реалізації проєктів.

Зроблено висновок, що ТКС має стати невіддільною частиною політики стійкого відновлення України та її інтеграції в ЄС. Його розвиток відкриває перспективи не лише для модернізації прикордонних регіонів, а й для формування нової моделі регіонального розвитку на засадах партнерства, взаємовигідності та європейської солідарності.

Ключові слова: міжнародне територіальне співробітництво, транскордонне співробітництво, регіональний розвиток, Єврорегіони, регіон.

Постановка проблеми. Сучасні процеси регіонального розвитку в Україні відбуваються в умовах складних внутрішніх та зовнішніх викликів, серед яких особливу роль відіграє потреба інтеграції до європейського простору, забезпечення сталого відновлення після зброй-

ного конфлікту, а також необхідність зміцнення інституційної спроможності територіальних громад. У цьому контексті транскордонне співробітництво (ТКС) постає не лише як механізм вирішення локальних проблем прикордонних територій, а й як стратегічний інструмент реалі-

зації державної регіональної політики, адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу та поглиблення міжнародної інтеграції.

Попри існуючий нормативно-правовий базис, транскордонна взаємодія залишається недостатньо ефективною через низку проблем: фрагментарність законодавства, нерівномірність розвитку прикордонних регіонів, інституційні розбіжності з країнами-партнерами, обмежене фінансування спільних ініціатив та слабку координацію на центральному і місцевому рівнях. Ці чинники ускладнюють реалізацію транскордонних проєктів, гальмують розвиток єврорегіонів та знижують спроможність України повною мірою використовувати потенціал свого географічного розташування.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах війни, коли питання безпеки, енергетичної автономії, цифрової трансформації та екологічної стійкості виходять на перший план. З огляду на це, виникає необхідність переосмислення ролі ТКС як багатовекторного інструменту, що здатен забезпечити не лише економічний розвиток прикордонних регіонів, а й їхнє повноцінне включення до загальноєвропейських політик і структур.

Таким чином, постає потреба у глибшому науковому аналізі правових, організаційних та інституційних засад транскордонного співробітництва, з урахуванням європейського досвіду, сучасних викликів та можливостей післявоєнного відновлення. Це обумовлює актуальність подальших досліджень у сфері правового регулювання ТКС як одного з ключових елементів регіонального розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі наголошується на необхідності правового, інституційного й організаційного забезпечення ефективної транскордонної взаємодії між регіонами суміжних держав.

Зокрема, у працях Н. І. Горностаї і О. Є. Михальченкової розглянуто сучасний стан і динаміку розвитку транскордонного співробітництва в Україні, окреслено ключові напрями взаємодії та роль інституційного середовища у формуванні партнерських відносин на рівні регіонів. Дослідники акцентують увагу на необхідності подальшого вдосконалення нормативної бази та залучення територіальних громад до реалізації спільних ініціатив. Н. Т. Марадик у своїй роботі розкриває методологічні аспекти транскордонного співробітництва в умовах глоба-

лізації. Автор аналізує переваги та виклики міжнародної інтеграції прикордонних територій і підкреслює значення узгодження підходів до просторового розвитку та управління на різних рівнях. Н. Мікула у фундаментальній монографії досліджує єврорегіони як одну з ключових форм ТКС. Автор розглядає історію формування єврорегіонів, їхнє нормативно-правове забезпечення та практичний досвід функціонування в Україні та Європі. Окрема увага приділяється механізмам координації діяльності органів влади, фінансування спільних проєктів та ролі єврорегіонів у зміцненні добросусідських відносин.

Мета статті – проаналізувати правові, організаційні та інституційні засади транскордонного співробітництва регіонів України, визначити його роль у системі регіонального розвитку та європейської інтеграції, а також окреслити перспективи та виклики цього процесу в умовах післявоєнного відновлення держави.

Виклад основного матеріалу. Транскордонне співробітництво (далі – ТКС) є важливим інструментом регіонального розвитку, оскільки сприяє економічному зростанню, підвищенню конкурентоспроможності та культурному обміну між прикордонними регіонами. Для України, з її географічним розташуванням і значною кількістю прикордонних територій, транскордонне співробітництво є важливим елементом не лише регіональної політики, а й стратегії євроінтеграції. Це співробітництво є необхідним для реалізації національної політики розвитку регіонів.

Нормативно-правова база, що регулює транскордонні відносини, потребує постійного вдосконалення, щоб забезпечити ефективну взаємодію між Україною та сусідніми державами. Особливе значення транскордонне співробітництво набуває в контексті адаптації українського законодавства до європейських стандартів та економічного відновлення після війни. Правове оформлення цього співробітництва здійснюється через міжнародні угоди, національне законодавство та правові механізми Європейського Союзу, що дозволяє забезпечити сталу та ефективну взаємодію між державами та сприяти розвитку регіонів.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює питання міжнародного територіального співробітництва України, до складу якого також входить ТКС, є Закон України «Про міжнародне територіальне співробітництво України» (далі – Закон) [4]. Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади

міжнародного територіального співробітництва України з іноземними державами, спрямованого на налагодження співпраці між державами, регіонами і територіями. Метою Закону є створення сприятливих умов для ефективної і взаємовигідної співпраці суб'єктів та учасників міжнародного територіального співробітництва, гармонізація соціально-економічного розвитку регіонів і територій України, а також забезпечення державних інтересів і безпеки. Закон сприяє гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами та відкриває можливості для активного розвитку міжрегіональних зв'язків і взаємовигідної співпраці на основі міжнародних норм, з урахуванням специфічних особливостей регіонів та територій.

Законом передбачені такі види міжнародного територіального співробітництва: (1) міжтериторіальне співробітництво, (2) транскордонне співробітництво та (3) транснаціональне співробітництво.

Ці види співробітництва відрізняються за такими критеріями (табл. 1).

Згідно із Законом транскордонне співробітництво визначається як «вид міжнародного територіального співробітництва між суб'єктами і учасниками таких відносин у межах регіонів, прилеглих до державного кордону України, у тому числі відокремлених водними об'єктами, відповідними суб'єктами і учасниками таких відносин сусідніх держав, у тому числі відокремлених водними об'єктами, у межах компетенції, визначеної національним законодавством та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [4]. Транскордонне співробітництво є важливим елементом системи регіонального розвитку України, що сприяє зміцненню економічних, соціальних та культурних зв'язків між сусідніми регіонами різних країн. Ця співпраця

допомагає регіонам адаптуватися до нових умов, підвищує їхню конкурентоспроможність та сприяє інноваційному розвитку.

Правове регулювання транскордонного співробітництва здійснюється також на основі Законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про місцеве самоврядування в Україні», Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки» від 14 квітня 2021 р. № 408, а також Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 21 травня 1980 р.

Транскордонне співробітництво є важливим чинником стимулювання регіонального розвитку в Україні, оскільки сприяє розширенню економічних можливостей, залученню інвестицій, зміцненню інституційної спроможності територіальних громад і зменшенню рівня периферійності окремих регіонів. Відповідно, правове забезпечення транскордонного співробітництва набуває особливого значення. Для успішної інтеграції України в європейський простір та ефективної співпраці з європейськими партнерами необхідним є врахування досвіду вже існуючих транскордонних об'єднань і поступове наближення українського законодавства, норм і стандартів до європейських. Це передбачає перегляд і вдосконалення чинних нормативно-правових актів відповідно до міжнародних вимог. Водночас важливо забезпечити уніфікацію теоретико-методологічних основ транскордонного співробітництва шляхом узгодження наукових підходів і інтеграції практичних напрацювань. Розбудова ефективної системи

Таблиця 1

Критерій	Міжтериторіальне	Транскордонне	Транснаціональне
Основна мета	Ефективне використання природно-ресурсного потенціалу регіонів та підвищення рівня життя населення	Розв'язання спільних прикордонних проблем (екологія, транспорт, міграція тощо)	Реалізація спільних проектів, розширення добросусідських відносин та досягнення вищої ступені територіальної інтеграції
Географія	Регіони та території України та іноземних держав, які безпосередньо не прилягають до державного кордону України	Українські регіони, що мають спільний кордон з регіонами інших держав	Україна та іноземні держави в межах певних регіонів (макрорегіонів) та територій
Основні механізми	Угоди, спільні проекти та програми	Угоди, спільні проекти та програми, створення євро-регіону, участь у європейських об'єднаннях	Угоди, проекти, участь у міжнародних макрорегіональних стратегіях, програмах ЄС

транскордонної взаємодії сприятиме не лише активізації міжнародної інтеграції України, а й забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку регіонів на основі раціонального використання їхнього потенціалу [2, с. 193].

Також важливу роль відіграють процеси децентралізації та реалізація принципу субсидіарності, що лежать в основі реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Вони створюють сприятливі умови для розвитку транскордонного співробітництва як ефективного механізму зміцнення громад і регіонів України.

Розвиток транскордонного співробітництва безпосередньо пов'язаний із використанням різноманітних організаційних форм, що забезпечують ефективну взаємодію між країнами та регіонами. Організаційні форми ТКС можуть змінюватися залежно від характеру відносин між суб'єктами співпраці та наявності фінансових зобов'язань. Як зазначає Н. Мікула [3, с. 13], найпростішою формою транскордонного співробітництва є прямі контакти між територіальними громадами, що зазвичай виникають у відповідь на надзвичайні ситуації або за взаємною ініціативою самих сторін. Ці контакти не передбачають фінансових зобов'язань і не оформлюються офіційно, однак часто стають основою для подальшого розвитку співробітництва.

Із розширенням обсягів спільної діяльності, стабілізацією контактів і зростанням потреби в правовому врегулюванні взаємних зобов'язань транскордонна співпраця переходить у договірну форму. Така форма взаємодії передбачає укладення угод, що регламентують зобов'язання сторін у сферах надання послуг, обміну інформацією та фінансування спільних ініціатив.

У межах договірної форми співробітництва виокремлюють співпрацю на основі укладених транскордонних угод (що передбачає регулярні зустрічі, створення спільних комітетів і робочих груп для координації спільних ініціатив) та співпрацю шляхом формування спеціалізованого органу транскордонного співробітництва. Зокрема, в межах угоди про транскордонне співробітництво може бути передбачено створення окремого органу транскордонного співробітництва, такого як євро регіон, єврегіо або структурний підрозділ органів влади.

Закон України «Про міжнародне територіальне співробітництво України» визначає євро регіон як форму «транскордонного співробітництва, що здійснюється відповідно до двосторонніх або багатосторонніх угод для

сприяння транскордонному співробітництву».

Водночас у ширшому розумінні євро регіон розглядається як інституційно оформлене транскордонне співробітництво, що передбачає взаємодію двох або більше прикордонних територій у таких сферах, як економіка, екологія, культура, наука і техніка, соціальна політика тощо. Метою такої співпраці є підвищення ефективності розвитку прикордонних регіонів шляхом реалізації спільних ініціатив, що регулюються нормативно-правовими актами на міжнародному та регіональному рівнях [1, с. 22].

Європейський Союз розробив низку програм та ініціатив, спрямованих на зменшення диспропорцій у рівнях розвитку та якості життя між регіонами Європи, а також на зміцнення інституційної спроможності для ефективної реалізації регіональної політики. Основними пріоритетами є вирішення спільних проблем, зокрема в сферах охорони навколишнього середовища, охорони здоров'я, безпеки, а також створення кращих умов для мобільності людей, товарів і капіталу.

Українські регіони також залучені до участі в цих ініціативах, зокрема через такі програми, як Interreg NEXT [6], які сприяють економічному та соціальному розвитку регіонів.

Станом на сьогодні Україна бере участь у чотирьох із семи програм транскордонного співробітництва Interreg NEXT Європейського Союзу [5]:

- Interreg NEXT Польща – Україна;
- Interreg NEXT Румунія – Україна;
- Interreg NEXT Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна;
- Interreg NEXT Басейн Чорного моря.

Варто зазначити, що Україна є учасником багатьох угод про транскордонне співробітництво, зокрема Європейської хартії місцевого самоврядування та Мадридської конвенції.

Україна, завдяки своєму вигідному геополітичному розташуванню, має значний потенціал для розвитку транскордонного співробітництва. Це зумовлено тим, що 19 регіонів країни є прикордонними, а її зовнішні кордони є одними з найдовших серед європейських держав. Географічне положення України сприяє активній транскордонній діяльності та розширенню співпраці з сусідніми країнами. У цьому контексті транскордонне співробітництво виконує подвійну функцію: воно є інструментом розвитку регіонів та засобом реалізації євроінтеграційних прагнень країни. Важливим є аналіз рівня відповідності між діяльністю України у сфері

трансгосударственной взаимодействия та її прагненням до членства в ключових політико-економічних і військово-політичних об'єднаннях Європи.

З розширенням Європейського Союзу до кордонів України змінився статус трансгосударственного співробітництва. Воно стало важливим засобом інтеграції регіонів у загальноєвропейські процеси. Трансгосударственна взаємодія набуває все більшого значення у сфері економіки, залучаючи ширше коло зацікавлених суб'єктів. Вона включає спільні заходи, спрямовані на зміцнення економічних, соціальних, науково-технічних і культурних зв'язків між українськими регіонами та відповідними структурами сусідніх країн у межах їхньої національної компетенції.

Історичний досвід свідчить, що безпека та стабільність держави значною мірою залежать від стану її кордонів і розвитку прикордонних територій. У цьому контексті трансгосударственне співробітництво виступає ефективним інструментом регіонального розвитку, що охоплює різноманітні форми міжнародної взаємодії між суміжними регіонами. Таке співробітництво сприяє розв'язанню спільних міждержавних проблем, активізації економічних зв'язків, гуманітарних контактів та збереженню історично сформованих взаємин. Його реалізація можлива в різних напрямках – від розвитку інфраструктури до формування спільних економічних проєктів і кооперації між регіонами. Для підвищення ефективності трансгосударственной співпраці важливим є удосконалення транспортно-логістичної інфраструктури, зокрема модернізація логістичних вузлів, залізничних станцій і автотранспортних маршрутів. Особливої уваги потребує також створення сприятливих умов для податкової безпеки та інвестиційного співробітництва, що є передумовою сталого розвитку регіонів.

Попри позитивні аспекти, трансгосударственне співробітництво України стикається з низкою труднощів. Однією з основних проблем є недостатня розвиненість нормативно-правової бази та низька ефективність її практичного застосування. Крім того, спостерігається нерівномірність соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів, що значною мірою визначається їхньою периферійністю. Вона впливає як на економічні показники (рівень доходів, зайнятість), так і на політичні процеси (консервативність електоральної поведінки, залежність від рішень центральної влади). Додатковими викликами є інституційні розбіжності між Україною та її сусідніми державами, що ускладнюють гармонізацію регіонального

управління та стратегій розвитку. Недостатньо розвиненими залишаються фінансові та організаційно-економічні механізми регулювання трансгосударственной взаємодії.

При цьому, з початком широкомасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році структура трансгосударственного співробітництва з ЄС зазнала суттєвих трансформацій. До війни трансгосударственна взаємодія України з країнами Центрально-Східної Європи, зокрема Польщею, Угорщиною, Словаччиною та Румунією, здійснювалася переважно в економічному вимірі. Натомість у нинішніх умовах цей формат взаємодії набув більш комплексного характеру, охоплюючи безпекову, енергетичну, екологічну та цифрову сфери.

Загалом, адаптація європейських практик трансгосударственного співробітництва та їх імплементація в українську реальність є необхідною умовою для подальшого інтеграційного процесу та набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі.

Після завершення війни одним із ключових завдань для України та ЄС стане відбудова критично важливої інфраструктури та стимулювання економічного зростання. Трансгосударственне співробітництво виступатиме центральним елементом цього процесу, сприяючи розбудові транспортних шляхів, модернізації об'єктів соціальної та промислової інфраструктури, а також активізації економічної діяльності в регіонах.

У межах післявоєнного відновлення та розвитку прикордонних регіонів України важливу роль відіграватимуть європейські програми, зокрема INTERREG. Вони сприятимуть залученню інвестицій, підтримці малого та середнього бізнесу, створенню нових робочих місць, а також зміцненню регіональної економіки шляхом інтеграції з європейськими ринками.

Збройний конфлікт завдав значних екологічних збитків Україні, спричинивши деградацію земель, забруднення водних ресурсів, руйнування природних екосистем та збільшення викидів парникових газів. У зв'язку з цим питання екологічного відновлення стане одним із пріоритетних напрямів трансгосударственного співробітництва між Україною та ЄС у постконфліктний період.

Спільні зусилля у сфері екологічного моніторингу, реабілітації природних ресурсів та впровадження екологічних стандартів потребуватимуть активної підтримки з боку Європейського Союзу та міжнародних організацій. Участь України у спільних екологічних ініціативах сприя-

тиме екологічній стабільності, адаптації до змін клімату та покращенню якості життя населення.

Потенційні переваги від розвитку транскордонного співробітництва включають концентрацію ресурсів для розвитку виробничих і технологічних комплексів, підвищення конкурентоспроможності регіонів, розширення експорту, а також створення інтегрованого транспортного, інформаційного та інноваційного простору. Однак для досягнення цих результатів необхідний ретельний аналіз локальних загроз економічній безпеці. Зокрема, ефективна політика повинна враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін: органів державного управління, місцевого самоврядування, підприємств і громадян.

Висновки і пропозиції. Транскордонне співробітництво є важливим правовим інструментом регіонального розвитку України. Ефективна імплементація міжнародних правових норм, активна участь регіонів у європейських програмах та вдосконалення національного законодавства сприятимуть зміцненню співпраці та інтеграції до європейського правового простору. На сучасному етапі основними факторами, що стримують розвиток транскордонного співробітництва України, є недооцінка його ролі у регіональному розвитку, відсутність стратегічного бачення перспектив, недостатнє фінансування проєктів та слабка інтеграція економічної складової в реалізованих ініціативах. Також відсутній чіткий законодавчий механізм залучення іноземної фінансової допомоги. Для подолання цих проблем необхідно здійснити низку заходів, зокрема розширити повноваження місцевих органів влади у сфері транскордонної співпраці, забезпечити інформаційну підтримку програм, розробити ефективну систему управління проєктами та визначити критерії використання економічних переваг України як транзитної держави.

Різноманітність форм транскордонного співробітництва сприяє інтеграції українських регіонів у європейський простір, підвищенню їхньої конкурентоспроможності та соціально-економічному розвитку. Ефективне використання цих

форм дозволяє покращити якість життя населення прикордонних регіонів та сприяє стабільному партнерству між державами.

Загострення безпекових загроз на тлі динамічного зростання економічних можливостей формує одну з ключових особливостей сучасного транскордонного розвитку України. Важливо відзначити, що жодна країна Європи не отримувала статусу кандидата на членство в ЄС у період активних бойових дій на її території. Враховуючи специфічні умови, за яких Україна потенційно стане членом Європейського Союзу, необхідно розробити спеціальні механізми фінансової підтримки, спрямовані на відновлення економіки, відбудову пошкодженої інфраструктури та компенсацію втрат, спричинених війною.

Список використаної літератури:

1. Горностай Н. І., Михальченкова О. Є. Стан та особливості розвитку транскордонного співробітництва в Україні. *Наука, технології, інновації*. 2023. Т. 26, № 2. С. 20–25.
2. Марадик Н. Транскордонне співробітництво в контексті глобалізації: методологічні аспекти. *Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 25 квіт. 2024 р. Івано-Франківськ, 2024. С. 192–193.
3. Мікула Н. Євро регіони: досвід та перспективи. Львів : ІРД НАН України, 2003. 222 с.
4. Про міжнародне територіальне співробітництво України : Закон України від 24.04.2024 р. № 3668-IX. 2024. 27 черв. (№ 30) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text> (дата звернення: 30.04.2025).
5. Успішне транскордонне співробітництво з ЄС – основні поради українським громадам. *Громадський Простір*. URL: <https://www.prostir.ua/?library=uspishne-transkordonne-spivrobitnytstvo-z-es-osnovni-porady-ukrajinskym-hromadam> (дата звернення: 30.04.2025).
6. Interreg NEXT programmes. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/european-territorial/next_en (дата звернення: 30.04.2025).

Rudik N. V. Cross-border cooperation of Ukraine's regions as an instrument of regional development

The article comprehensively explores cross-border cooperation (CBC) as an effective legal instrument for regional development in Ukraine in the context of European integration, decentralization, and post-war transformation. The author emphasizes that cross-border interaction contributes to the intensification of international relations, increased investment attractiveness, the development of border infrastructure, the strengthening of institutional capacity of territorial communities, and the reinforcement of interregional partnerships. Considering that 19 regions of Ukraine are border areas,

CBC plays a key role in promoting national interests and integrating the country into the European legal space.

Special attention is given to the analysis of the legal framework for cross-border cooperation, primarily the Law of Ukraine “On International Territorial Cooperation of Ukraine,” provisions of the State Regional Development Strategy, international treaties, and acts of the European Union. The article provides a detailed classification of cooperation forms — interterritorial, cross-border, and transnational — with definitions of their characteristics, legal foundations, and geographical boundaries. Practical models of CBC are considered separately, including direct contacts between communities, contractual forms of interaction, the creation of Euroregions, and participation in Interreg NEXT programs. The author highlights that the war in Ukraine has served as a catalyst for shifting CBC priorities from economic cooperation to deeper engagement in the areas of security, energy, digitalization, environmental protection, and the restoration of critical infrastructure.

The article critically assesses current challenges in the CBC sphere: legislative shortcomings, fragmented managerial decisions, uneven development of border regions, limited access to foreign financial assistance, and insufficient public awareness. It stresses the need to unify regulatory approaches, systematically involve local authorities in international initiatives, develop joint planning, and improve institutional mechanisms for project implementation.

The article concludes that CBC should become an integral part of Ukraine’s sustainable recovery policy and its integration into the EU. Its development opens prospects not only for the modernization of border regions but also for the formation of a new model of regional development based on partnership, mutual benefit, and European solidarity.

Key words: *international territorial cooperation, cross-border cooperation, regional development, Euroregions, legal regulation.*